

Sygn. akt I ACa 832/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kuberska
Sędziowie:	SSA Hanna Rojewska (spr.) SSO (del.) Barbara Kryztofiak
Protokolant:	sekr. sądowy Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2013 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **G. Z.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w L.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 7 maja 2013 roku

sygn. akt II C 975/11

oddala obie apelacje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 maja 2013 r., wydanym w sprawie z powództwa G. Z. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w L. o zapłatę, Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 204.603,20 zł z ustawowymi odsetkami:

I. od kwoty 25.661,75 zł od dnia 25 marca 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

II. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 kwietnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

III. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 maja 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

- IV. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 czerwca 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- V. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 lipca 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- VI. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 sierpnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- VII. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 września 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- VIII. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 października 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- IX. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 listopada 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- X. od kwoty 3202,25 zł od dnia 16 grudnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XI. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 stycznia 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XII. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 lutego 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XIII. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 marca 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XIV. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 kwietnia 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XV. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 maja 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XVI. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 czerwca 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XVII. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 lipca 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XVIII. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 sierpnia 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XIX. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 września 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XX. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 października 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXI. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 listopada 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXII. od kwoty 3113,10 zł od dnia 16 grudnia 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXIII. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 stycznia 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXIV. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 lutego 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXV. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 marca 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXVI. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 kwietnia 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXVII. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXVIII. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 czerwca 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXIX. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 lipca 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXX. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 sierpnia 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXXI. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 września 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;
- XXXII. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 października 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXIII. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 listopada 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXIV. od kwoty 3376,45 zł od dnia 16 grudnia 2011 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXV. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXVI. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 lutego 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXVII. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 marca 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXVIII. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 kwietnia 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XXXIX. od kwoty 25.587,60 zł od dnia 16 maja 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XL. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 czerwca 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLI. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 lipca 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLII. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 sierpnia 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLIII. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 września 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLIV. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 października 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLV. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 listopada 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLVI. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 grudnia 2012 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLVII. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 stycznia 2013 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLVIII. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 lutego 2013 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

XLIX. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 marca 2013 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

L. od kwoty 3110,60 zł od dnia 16 kwietnia 2013 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r.;

L. (pkt.I)

L. Ponadto zasądził od (...) S.A. w L. na rzecz G. Z. odsetki ustawowe, liczone od zasądzonej w punkcie I wyroku należności głównej łącznie z odsetkami, od dnia 24 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty (pkt.II), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt.III), zasądził od G. Z. na rzecz (...) S.A. w L. kwotę 5146,35 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt.IV) oraz nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi: od G. Z., z zasądzonego roszczenia, kwotę 27.372,79 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od oddalonej części powództwa, zaś od (...) S.A. w L. kwotę 22.395,92 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa (pkt. V).

W zakresie będącym przedmiotem zaskarżenia, Sąd ustalił, że w dniu 19 maja 1975 roku Urząd (...) w Ł. wydał decyzję zatwierdzającą pod względem urbanistycznym i architektonicznym plan realizacyjny inwestycji, polegającej na budowie linii 110 kV R. - R..

W dniu 30 grudnia 1978 roku Prezydent Miasta Ł. wydał decyzję, udzielającą ówczesnemu Zakładowi (...) pozwolenia na budowę inwestycji, obejmującej roboty związane z budową linii energetycznej napowietrznej 110 KV R. - R. (...) na terenach położonych w mieście Ł. i gminie P.. W decyzji zastrzeżono, że przy realizacji inwestycji należy zachować warunki podane w uzgodnieniach gestorów sieci, jak: Urząd Telekomunikacyjny Ł.-P., Okręgowy (...) S.C. i (...), a nadto - należy zachować strefę ochronną w miejscu zbliżenia trasy sieci napowietrznej z magistralą wodociągową na odcinku przed ul. (...) .

W oparciu o tę decyzję nastąpiło wybudowanie linii energetycznej, której część przechodzi przez działkę usytuowaną przy ul. (...) w Ł., oznaczonej, jako działka (...). Na nieruchomości tej ustawiono trzy słupy podtrzymujące linię.

Dnia 8 lipca 1980 r. nastąpiło przekazanie do eksploatacji napowietrznej linii energetycznej 110 kV R. – S..

Właścicielką nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), oznaczonej jako działka nr (...), jest powódka – G. Z.. Powódka odzyskała tę nieruchomość w wyniku decyzji Starosty (...) (...) (...) z 15 listopada 2007 r. o zwrocie nieruchomości wywłaszczonej uprzednio na cele publiczne w 1988 r.

Nikt nie zwracał się nigdy do powódki o zgodę na postawienie słupów energetycznych na jej działce.

Wyrokiem z 11 lutego 2010 r. (sygn. akt II C 1307/09) Sąd Okręgowy w Łodzi nakazał (...) sp. z o.o. w Ł. usunięcie trzech słupów linii energetycznej znajdujących się na nieruchomości położonej w Ł. ul. (...), oznaczonej jako działka nr (...), w terminie do 11 lutego 2011 r. Na skutek apelacji strony pozwanej orzeczenie to zostało zmienione wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi jedynie w zakresie terminu usunięcia przedmiotowych naniesień, który został oznaczony na 11 lutego 2015 r. Powództwo w tamtej sprawie zostało wytoczone 15 września 2009 r., zaś odpis pozwu doręczono pozwanemu (...) sp. z o.o. w dniu 16 grudnia 2009 r.

Wskazane w powyższych wyrokach urządzenia energetyczne istnieją na przedmiotowej nieruchomości do chwili obecnej.

Następcą prawnym Zakładu (...) był (...) S.A. w Ł.. Na podstawie umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa z 30 czerwca 2007 roku (...) S.A. w Ł. zbył na rzecz (...) (...) sp. z o.o. - późniejszego (...) sp. z o.o. w Ł. zorganizowany zespół składników majątkowych, przeznaczony do działalności związanej ze świadczeniem usług dystrybucji energii elektrycznej i wykonywaniem zadań operatora systemu dystrybucyjnego.

W dniu 24 października 2008 roku (...) S.A. w Ł. zmienił nazwę na (...) S.A. w Ł..

(...) S.A. w Ł. została przejęta przez (...) S.A. w R., zaś (...) sp. z o.o. w Ł. została przejęta przez (...) S.A. w Ł..

Wysokość szacowanego wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) oraz działkę ewidencyjną nr (...), poprzez posadowienie na tej ostatniej trzech słupów energetycznych oraz umiejscowienie na niej przebiegającej linii energetycznej 110 kV, wynosiło miesięcznie:

w okresie od 1.01.2008 r. do 31.12.2008 r. – 52,80 zł dla działki nr (...) i 3158,20 zł dla działki nr (...); łącznie 3211 zł,

w okresie od 1.01.2009 r. do 31.12.2009 r. – 52,75 zł dla działki nr (...) i 3149,50 zł dla działki nr (...); łącznie 3202,25 zł,

w okresie od 1.01.2010 r. do 31.12.2010 r. – 52,55 zł dla działki nr (...) i 3060,55 zł dla działki nr (...); łącznie 3113,10 zł,

w okresie od 1.01.2011 r. do 31.12.2011 r. – 58,45 zł dla działki nr (...) i 3318 zł dla działki nr (...); łącznie 3376,45 zł,

w okresie od 1.01.2012 r. do 31.08.2012 r. – 52,10 zł dla działki nr (...) i 3058,50 zł dla działki nr (...); łącznie 3110,60 zł.

Wynagrodzenie to uwzględnia nie tylko sam obszar posadowienia słupów energetycznych, ale także obszar strefy ochronnej wynikającej z lokalizacji obiektów infrastruktury technicznej, która to strefa obejmuje także część działki nr (...).

Strony tego sporu nigdy nie zawarły żadnej umowy dotyczącej korzystania przez pozwanych z nieruchomości powódki.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym oraz po dokonaniu oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo zasadne. Na wstępie podniósł, że roszczenia powódki dotyczące zapłaty za korzystanie przez stronę pozwaną z jej nieruchomości, wynikają z przepisów art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. i art. 230 k.c., które dają podstawę do domagania się przez właściciela rzeczy od jej samoistnego posiadacza

(odpowiednio zaś – od jej posiadacza zależnego) w złej wierze zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z owej rzeczy, zaś pogląd prawny o spełnieniu przez powódkę ustawowych przesłanek powództwa na gruncie powołanych wyżej przepisów prawa, został wyrażony w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego Sądu Apelacyjnego w Łodzi wydanego w niniejszej sprawie, zatem aktualne i wiążące pozostają również rozważania w zakresie słuszności roszczenia pozwu co do zasady, zawarte w uzasadnieniu owego wyroku. Sąd II instancji wskazał jedynie na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego co do wysokości należnego powódce wynagrodzenia i postępowanie takie zostało przeprowadzone.

Sąd Okręgowy podzielił, prezentowany również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pogląd, zgodnie z którym posiadanie służebności gruntowej, obecnie zdefiniowanej w art. 305¹ k.c. jako służebność przesyłu, przybiera taką postać, że nie pozbawia w zupełności faktycznego władztwa właściciela nad nieruchomością obciążoną. Dlatego kryteria ustalania wysokości wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości, oparte na układzie odpowiednich cen rynkowych właściwych dla najmu lub dzierżawy gruntu -- które są adekwatne w sytuacjach, kiedy wynajmujący lub wdzierżawiający zostają zupełnie pozbawieni fizycznego władztwa nad rzeczą – powinny podlegać stosownej modyfikacji. W ramach obiektywnych kryteriów można tu zastosować odpowiednie ceny rynkowe za korzystanie z nieruchomości w zakresie służebności, których wysokość powinna uwzględniać stopień ingerencji w treść prawa własności.

Następnie stwierdził, że stopień ingerencji posiadania strony pozwanej w treść prawa własności nieruchomości powódki jest przede wszystkim określony przez stosunek powierzchni działki, z której korzystanie przez właściciela jest ograniczone, do pozostałej powierzchni tejże działki. W rozpoznanej sprawie, jeśli chodzi o działkę nr (...) o powierzchni 1367 m², powierzchnia o ograniczonej użyteczności wskutek przebiegającej linii energetycznej, ustalona została na 67,5 m², zaś w przypadku działki nr (...) o powierzchni 7194 m², powierzchnia o ograniczonej użyteczności wskutek przebiegającej linii energetycznej, ustalona została na 5272 m². Rzecz jasna, z powierzchni tej w sposób bezpośredni nie korzysta strona pozwana, jednakże istotne ograniczenie korzystania z niej pozostaje w ścisłym, nierozzerwalnym związku z usytuowaniem linii energetycznej przebiegającej przez nieruchomość powódki.

Jeśli chodzi o przyjętą wysokość wynagrodzenia za korzystanie bez tytułu prawnego z części nieruchomości powódki, Sąd oparł się na dowodzie z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości – A. Z. i określił jego wysokość za objęty pozwem okres od 1.01.2008 r. do 30.08.2012 r. W ocenie Sądu, biegły w ustnych wyjaśnieniach, złożonych na rozprawie, w sposób wyczerpujący wyjaśnił wszelkie wątpliwości zgłoszone przez strony. Strona powodowa niesłusznie zaś, formułując swoje ostateczne stanowisko w sprawie, doliczyła do kwot wynagrodzenia wynikających z opinii biegłego jakies dodatkowe współczynniki powiększające te kwoty.

Ponadto, jeśli chodzi o objęty również żądaniem okres od września 2012 r. do zamknięcia rozprawy, Sąd w zakresie wysokości wynagrodzenia za ten przedział czasowy oparł się na domniemaniu faktycznym, wynikającym z faktu stwierdzonego dowodem z opinii biegłego co do stawek wynagrodzenia za okres do końca sierpnia 2012 r. Zgodnie z tym domniemaniem, wartości tego wynagrodzenia nie zmieniły się w stosunku do ustalonych dowodem z opinii biegłego na koniec sierpnia 2012 r. Żadna ze stron nie obaliła stosownym dowodem tego domniemania, nie wykazując dowodami zmian wynagrodzenia w tym okresie, ani na korzyść, ani na niekorzyść powódki, przez co uzasadnione było oparcie się na stawkach ustalonych opinią biegłego za okres bezpośrednio wcześniejszy.

Z powyższych względów Sąd uwzględnił częściowo roszczenie powódki w zakresie wynagrodzenia za korzystanie z jej własności bez tytułu prawnego, oddalając je w części przewyższającej kwotę, uzasadnioną w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W zakresie odsetek od należności głównej Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Skonstruował orzeczenie w zakresie odsetek od poszczególnych rat wynagrodzenia przyjmując, iż brak jest przeszkód, aby raty te były płatne (a zatem i wymagalne) miesięcznie, zgodnie z żądaniem strony powodowej. Dаты naliczenia odsetek od poszczególnych rat wynagrodzenia wynikają z zakresu żądania powódki, albowiem w datach tych strona pozwana pozostawała

już w opóźnieniu z zapłatą, biorąc pod uwagę datę doręczenia odpisu pozwu, zawierającego również wezwanie do zapłaty za okres od wniesienia pozwu, jak również datę doręczenia pisma z rozszerzeniem powództwa (15.05.2012 r.), zawierającego w sobie wezwanie do zapłaty za okres od 1.01.2008 r. do wniesienia pozwu. Strona powodowa dokonała także kapitalizacji zaległych odsetek za opóźnienie, żądając od nich również odsetek, zgodnie z art. 482 § 1 k.c. Jednakże kapitalizacja dokonana przez stronę powodową nie brała pod uwagę należności głównych w kwotach ostatecznie zasądzonych przez Sąd, lecz należności, jakich żądała powódka, a więc zawyżonych, stąd również zawyżone przez nią zostały kwoty skapitalizowanych zaległych odsetek. Dlatego też należało w wyroku – w miejsce kwot żądanych z tego tytułu przez powódkę – orzec w sposób wskazujący podstawy rachunkowe dla obliczenia kwot odsetek od poszczególnych rat wynagrodzenia, za poszczególne okresy do 23.04.2013 r., zgodnie z żądaniem zmodyfikowanego pozwu, a następnie zasądzić odsetki za dalszy okres zarówno od należności głównych, jak i zaległych odsetek od nich.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., rozdzielając je stosunkowo między stronami, przy uwzględnieniu, że powódka wygrała proces w 45%, zaś o nieuiszczonych kosztach sądowych orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. - Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594) w zw. z art. 100 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżyły apelacjami obie strony;

- powódka, zaskarżając go w części oddalającej powództwo co do kwoty 195.444,80zł i rozstrzygającej o kosztach procesu. Zarzuciła błędną wykładnię art. 6 k.c. - w związku z rozstrzygnięciem z art. 224, art. 225 k.c. w zw. z art. 230, art.305i - w związku z art. 140 k.c. oraz art. 5 k.c.; błędną wykładnię art. 6 k.c. w zakresie art. 405, art. 415, art.435 i art. 361 k.c. w związku z art. 224, art. 225 k.c. w zw. z art. 230 i art.305¹ k.c.; niewłaściwe rozłożenie między stronami obowiązku udowodnienia faktów wynikający z art. 6 k.c. w p.1 i p.2; naruszenie przepisów postępowania powołanych w uzasadnieniu, a w szczególności: art. 233 w zw. z art. 230, 229 i 228 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów; art. 328 poprzez nie podanie w uzasadnieniu wyroku faktów i przyczyn, którym Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; art. 100 k.p.c. w związku z art. 102, art. 109 k.p.c. i art. 5 k.c. oraz Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości (ustawa z dnia 28.lipca 2005 r.) w zakresie wysokości kosztów.

Wskazując na powyższe podstawy, skarżąca wniosła o zmianę wyroku i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz odszkodowania - wynagrodzenia w łącznej kwocie 195.444,80 złotych za niemożność uzyskiwania korzyści z nieruchomości powódki z powodu działalności pozwanego (...) z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia, tak jak w p.1 wyroku Sądu Okręgowego do dnia zapłaty tzn.:

od kwoty 24.625,25 zł od dnia 25.03.2009 roku; od kwoty 24.557,40 zł od dnia 16.05.2012 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.04.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.05.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.06.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.07.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.08.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.09.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.10.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.11.2009 roku; od kwoty 3066,75 zł od dnia 16.12.2009 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.01.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.02.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.03.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.04.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.05.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.06.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.07.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.08.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.09.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.10.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.11.2010 roku; od kwoty 2965,90 zł od dnia 16.12.2010 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.01.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.02.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.03.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.04.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.05.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.06.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.07.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.08.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.09.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.10.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.11.2011 roku; od kwoty 3219,55 zł od dnia 16.12.2011 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.01.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.02.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.03.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.04.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.05.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.06.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.07.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.08.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.09.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.10.2012 roku;

od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.11.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.12.2012 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.01.2013 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.02.2013 roku; od kwoty 2962,40 zł od dnia 16.04.2013 roku oraz nie obciążanie jej kosztami sądowymi, jak i wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami.

- pozwany, zaskarżając wyrok w części, tj. w punkcie I uwzględniającym powództwo ponad kwotę 76.900zł, tj. co do kwoty 127.703,20zł i zasądzonych odsetek oraz w punkcie II i V, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c. w zw. z art. 352 k.c. poprzez ich błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego zastosowania i zasądzenia na rzecz powódki wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania, w wysokości rażąco wygórowanej, w oparciu o wyliczenia dokonane przez biegłego sądowego mgr inż. A. Z. (2) mimo, iż dowód w postaci opinii biegłego mgr E. R. (1), dotyczącej tej samej linii elektroenergetycznej 110 kV położonej w Ł. przy ul. (...), zawierał wycenę na kwotę znacznie niższą, tj. 76.900,00 zł.

Ponadto skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy, tj. - art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, polegającej na nieuwzględnieniu merytorycznie poprawnej opinii biegłego sądowego mgr E. R. (2), w konsekwencji dopuszczenie dowodu z opinii biegłego mgr inż. A. Z. (2), a następnie niedostateczna analiza przedstawionej opinii A. Z., zawierającej liczne nieścisłości polegające na: przyjęciu jako przedmiotu opinii działki nr (...), mimo, iż na działce nr (...) pozwany nie posiada urządzeń energetycznych; zawyżeniu cen jednostkowych gruntów oraz przyjęciu zbyt szerokiego zakresu rynku nieruchomości podobnych obejmującego całą Ł., zamiast jedynie (...) właściwej dla przedmiotowej nieruchomości; uwzględnieniu dłuższego okresu wypłaty wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania w stosunku do okresu przyjętego przez biegłą E. R.; zdublowaniu korekty z tytułu „możliwości kształtowania zagospodarowania terenu” co miało bezpośredni wpływ na określenie wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości; błędnym uwzględnieniu w wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości podatku od nieruchomości; nie uwzględnieniu w wycenie negatywnie wpływającego sąsiedztwa linii kolejowej i dworca dla zabudowy mieszkaniowej, co doprowadziło do błędnego i jednocześnie rażąco wysokiego oszacowania wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powódki zajętej przez urządzenia energetyczne; - art. 231 k.p.c. poprzez błędne oparcie się na domniemaniu faktycznym wynikającym z faktu stwierdzonego dowodem z opinii biegłego mgr inż. A. Z. co do stawek wynagrodzenia za okres do końca sierpnia 2012r i w konsekwencji uznaniu za ustalone wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotowej nieruchomości za okres od września 2012r. do kwietnia 2013r. w sytuacji gdy wysokość wynagrodzenia za powyższy okres powinna zostać wyliczona przez biegłego sądowego.

Mając na uwadze powyższe podstawy, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, w odniesieniu do punktu I, II, i V poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty w wysokości 76.900 zł wraz z ustawowymi odsetkami i oddalenie powództwa w zakresie kwoty 127.703,20 zł oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania za I instancję oraz postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, e w e n t u a l n i e o uchylenie zaskarżonego wyroku w części w zakresie punktu I, II, V i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach za postępowanie apelacyjne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Obie apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji pozwanego, nie sposób było podzielić zarzutów w niej zgłoszonych. Zarówno zarzuty naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa procesowego, jak i przepisów prawa materialnego odnoszą się wyłącznie do kwestii wysokości należnego powódce wynagrodzenia za bezumowne korzystanie. Pozwany nie zakwestionował bowiem podstaw swej odpowiedzialności, wynikającej z przepisów art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 352 k.c. a jedynie wysokość zasądzanego na rzecz powódki wynagrodzenia, uznając je za rażąco wygórowane. U podstaw powyższego wniosku legło zapatrywanie skarżącego, iż Sąd Okręgowy błędnie oparł się na

wnioskach biegłego sądowego mg inż. A. Z. (2), zamiast wziąć pod uwagę wyliczenia dokonane przez biegłą sądową E. R. (2).

Nie kwestionując wniosków wynikających z opinii sporządzonej przez tą biegłą, pozwany ostatecznie, (dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, a konkretnie w apelacji) uznał zasadność roszczenia powódki co do kwoty 76.900zł, a więc co do kwoty wyliczonej przez biegłą E. R. (2), zaskarżając wyrok ponad tę kwotę, jak i wypłacając powódce już w toku postępowania odwoławczego łącznie kwotę 101.045,05zł, w tym 76.900zł należność głównej, oraz kwoty 21.652,88zł i 2.492,17zł z tytułu ustawowych odsetek.

Uwadze skarżącego umknął jednak fakt, że opinia biegłej E. R. (2) zawierała wyliczenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości jedynie za okres od sierpnia 2008 roku do końca grudnia 2011 roku, gdy tymczasem żądanie powódki – w ostatecznym kształcie - obejmowało znacznie dłuższy okres, albowiem od 1 stycznia 2008 roku do 23 kwietnia 2013 roku. Apelujący nie wyjaśnił jednak dlaczego uznał powództwo jedynie za okres objęty tą opinią, zaś z drugiej strony kwestionuje zasadność powództwa choćby za okres od 1 stycznia do sierpnia 2008 roku poprzedzający wyliczenia dokonane przez biegłą.

Nie jest tak, jak się sugeruje w apelacji, że odmowa uznania przez sąd dowodu z opinii biegłej E. R. (2) wynikała jedynie z faktu nie objęcia nią działki (...). O ile wprawdzie w uzasadnieniu orzeczenia sąd argumentował swą decyzję procesową w taki sposób, o tyle bezspornym jest, że dopuszczenie dowodu z opinii drugiego biegłego w osobie mgr inż. A. Z. (2) było spowodowane zastrzeżeniami jakie powódka wniosła do opinii biegłej E. R.. W swym piśmie procesowym z dnia 21 stycznia 2012 roku G. Z. szeroko uzasadniała swe zastrzeżenia do opinii biegłej, podkreślając między innymi błędny dobór porównywanych przez nią nieruchomości. Powódka powoływała się przy tym na stosowne dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, które – jej zdaniem - podważały ostateczne wnioski biegłej. Zastrzeżenia swe powódka podtrzymała również po wysłuchaniu biegłej E. R. (2) na rozprawie w dniu 15 maja 2012 roku, wnioskując o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego. Wprawdzie pozwany w piśmie procesowym z dnia 22 czerwca 2012 roku oponował przeciwko wnioskowi o dopuszczenie dowodu z opinii nowego biegłego, to jednak kiedy Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 25 czerwca 2012 roku dopuścił ten dowód, nie zgłosił zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. W takim przypadku obowiązkiem jednak pozwanego było zgłoszenie do protokołu, zgodnie z art. 162 k.p.c., zastrzeżenia o uchybieniu przez Sąd Okręgowy przepisom postępowania, pod rygorem utraty prawa powoływania się w dalszym postępowaniu na to uchybienie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 r., III CZP 55/2005, OSNC z 2006 r. Nr 9, poz. 144, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2010 r., III CSK 248/2009, Lex Polonica nr 2262879).

Tymczasem pozwany ograniczył się jedynie do zgłoszenia zastrzeżeń do opinii biegłego A. Z., czemu dał wyraz w pismach procesowych z dnia 12 października 2012 roku oraz z dnia 11 stycznia 2013 roku. Dotyczyły one tych samych kwestii co obecnie podnoszone w apelacji, np. zawyżenia cen jednostkowych gruntów, przyjęcia zbyt szerokiego zakresu rynku nieruchomości podobnych, zdublowania współczynnika z tytułu kształtowania terenu, uwzględnienia podatku od nieruchomości, nie uwzględnienia sąsiedztwa linii kolejowej i dworca. Do wszystkich tych zastrzeżeń biegły sądowy Z. ustosunkował się na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2013 roku. Obecny na niej pełnomocnik pozwanego ostatecznie nie zgłaszał ze swej strony żadnych wniosków dowodowych.

Sąd Apelacyjny pragnie w tym miejscu zauważyć niekonsekwencję strony pozwanej. Z jednej bowiem strony akceptuje w pełni wnioski biegłej E. R. (2), zaś z drugiej strony w całości podważa wnioski biegłego A. Z. (2) w sytuacji, kiedy w wielu aspektach wnioski te są tożsame. Biegła R., analizując otoczenie nieruchomości powódki wskazała, że leży ona w strefie miejskiej, na terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, poza granicą kolei obwodowej. Także biegły Z. podał, że nieruchomość nie graniczy z linią kolejową ani podstacją.

Tak samo jak biegły Z. biegła R. uwzględniła fakt, że przy określaniu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości bierze się pod uwagę ciężary ponoszone przez właściciela nieruchomości. I tak na stronie 10-tej opinii podała, że straty właściciela /użytkownika wieczystego obejmują hipotetyczny, nominalny czynsz dzierżawny, powiększony o poniesione ciężary, którymi są podatek od gruntu, a w przypadku użytkownika wieczystego dodatkowo

opłaty roczne z tytułu użytkowania wieczystego. Należy w tym miejscu zauważyć, że biegły Z. w swej opinii zaznaczył, że podatek od gruntu obliczono odpowiednio do wielkości powierzchni i współczynnika współkorzystania („k”). (str. 52 opinii).

Choć poza sporem jest, że na działce nr (...) pozwany nie posiada linii energetycznej, to część tej działki została uwzględniona w opinii biegłego z uwagi na to, że przebiega przez nią strefa ochronna linii energetycznej o powierzchni 67,50 m², co w znaczny sposób ogranicza możliwość korzystania z niej. Tak naprawdę skarżący nie kwestionuje istnienia na tej działce powyższej strefy, lecz podnosi, iż jest ona niewielka (co pokrywa się z ustaleniami biegłego i wyliczeniem wysokości wynagrodzenia za tę działkę, która za cały okres objęty opinią wynosi 3.015,78zł) i możliwa była do wyliczenia przez biegłą E. R. (2). Godzi się w tym miejscu zauważyć, że pozwany nie wnioskował w toku procesu o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłej E. R..

Za chybione należało uznać również zarzuty apelującego, że biegły A. Z. błędnie przyjmował do wyceny transakcje o skrajnych cenach, powodując ich zawyżenie, że brał pod uwagę nieruchomości podobne obejmujące całą Ł., nie zaś (...). Po pierwsze biegły Z., tak jak i biegła R. przyjmowali cenę średnią nieruchomości, pod drugie oboje analizowali rynek nieruchomości z różnych dzielnic, nie tylko z (...). Podkreślali bowiem, że brak jest istotnego obrotu podobnymi nieruchomościami co powódki. Różnica między tymi opiniami sprowadzała się do wyboru nieruchomości jak najbardziej podobnych do nieruchomości powódki, w zakresie przeznaczenia, infrastruktury, otoczenia. Okoliczność tę wyraźnie obrazuje tabela sporządzona przez powódkę, a zawarta w odpowiedzi na apelację strony pozwanej, z tezami którymi Sąd II instancji w pełni się zgadza.

Sąd Apelacyjny aprobeuje również ocenę sądu meriti, iż opinia biegłego A. Z. jest bardziej wszechstronna, rzetelna, zawiera szczegółową analizę omawianej problematyki. Sam fakt niezadowolenia strony pozwanej z końcowych wniosków z niej wypływających, nie może podważać waloru jej wiarygodności. Skarżący nie zdołał w toku procesu podważyć powyższych wniosków, trafnie uznanych przez sąd za prawidłowe i dające podstawę do oparcia na nich wyliczenia wysokości należnego powódce wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z jej nieruchomości, a ponawianie tych samych co wcześniej zgłaszanych zastrzeżeń, wyjaśnionych szczegółowo przez biegłego, nie może wywołać pożądanych dla apelującego skutków. Tym samym Sąd II instancji za chybione uznał zarzuty naruszenia przepisów art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. Nieporozumieniem jest zresztą stawianie zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. skoro nie może mieć on w sprawie zastosowania. Sąd Okręgowy nie dopuścił bowiem dowodu nie wskazanego przez strony albowiem dowód z opinii biegłego A. Z. został dopuszczony na wniosek powódki.

Nie ma również podstaw do czynienia Sądowi I instancji zarzutu naruszenia przepisu art. 231 k.p.c. Omawiany przepis zawiera definicję ustawową domniemania faktycznego, którego treścią jest uznanie określonego faktu, istotnego dla rozstrzygnięcia danej sprawy, za ustalony, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z zasad logiki i doświadczenia z innych, ustalonych już faktów. Jak przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2011 roku, sygn. II KKN 410/00, LEX nr 1168695, domniemanie z art. 231 k.p.c. jest w istocie wnioskowaniem (rozumowaniem sądu orzekającego), u podstaw którego leży ustawowe domniemanie pozwalające na oparcie ustaleń faktycznych na uznaniu za ustalone faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy pod warunkiem, że wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów. Domniemanie takie może być wzruszone poprzez wykazanie nieprawidłowości tego rozumowania polegającego na tym, że fakt przyjęty przez sąd za podstawę wnioskowania o innym fakcie nie został ustalony, albo też na tym, że fakty składające się na podstawę domniemania faktycznego nie uzasadniają, w świetle wiedzy i doświadczenia życiowego, wyprowadzonego z niej wniosku.

Przekładając powyższe na grunt omawianej sprawy nie ma podstaw do podważenia wniosku sądu meriti, iż w zakresie wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powódki za okres od września 2012 r. do zamknięcia rozprawy, tj. 23 kwietnia 2013 roku, mógł się oprzeć na domniemaniu faktycznym wynikającym z faktu stwierdzonego dowodem z opinii biegłego co do stawek wynagrodzenia za okres do końca sierpnia 2012 r. Trafnie wywiódł, że żadna ze stron nie obaliła tego domniemania, nie wykazując żadnymi dowodami zmian wynagrodzenia w tym okresie, ani na korzyść, ani na niekorzyść powódki, przez co uzasadnione było oparcie się na

stawkach ustalonych opinią biegłego za okres bezpośrednio wcześniejszy. Wbrew twierdzeniom apelującego nie było podstaw do zlecenia – nota bene z urzędu - biegłemu sporządzenia w tym zakresie uzupełniającej opinii zwłaszcza, że biegły A. Z., rozpytany na tę okoliczność na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2013 roku jednoznacznie stwierdził, że można przyjąć, iż wysokość wynagrodzenia za okres od daty wydania przez niego opinii do dnia rozprawy nie zmieniła się.

Sąd Apelacyjny pragnie w tym miejscu przypomnieć, że żądanie powódki zostało zgłoszone w specyficzny sposób. Domagała się ona bowiem zasądzenia kwoty po 6.500zł miesięcznie (78.000zł rocznie) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, tj. od 31 lipca 2008 roku do dnia gdy linia energetyczna będzie powodowała utratę pożytków. W dacie wydania pierwszego wyroku, tj. 23 grudnia 2010 roku, jej roszczenie obejmowało okres od 31 lipca 2008 roku do dnia 12 grudnia 2010 roku. W uzasadnieniu kasatoryjnego wyroku z dnia 20 czerwca 2011 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi zwrócił uwagę na to, że wynagrodzenie za bezumowne skorzystanie z rzeczy może być dochodzone jedynie za okres wsteczny, poprzedzający wyrokowanie, a ściślej istniejący w dacie zamknięcia rozprawy. Powódka tak skonstruowane roszczenie popierała w toku procesu, jedynie dokonywała jego kapitalizacji za konkretny, wyekspirowany już okres, oraz rozszerzyła powództwo za okres sprzed jego wytoczenia. W powyższej, tej specyficznej sytuacji procesowej, oczywistym było, że opinia biegłego od dnia jej wydania nie mogła uwzględnić wyliczenia obejmującego kolejne wyekspirowane miesiące. W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji, mając na uwadze ustane oświadczenie biegłego - nie zakwestionowane przez żadną ze stron procesu - mógł oprzeć swe wyliczenia wynagrodzenia za okres od września 2012 roku do 23 kwietnia 2013 roku na stawkach przyjętych przez niego w opinii pisemnej. Tymczasem skarżący ograniczył się wyłącznie do zakwestionowania takiej możliwości, bez wskazania jakichkolwiek dowodów, bądź choćby argumentów, które mogłyby podważyć wysokość tego wynagrodzenia, przyjętego przez sąd.

Uznanie zarzutów natury procesowej za niezasadne prowadziło w konsekwencji do uznania wskazanych w apelacji zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego za nieuprawnione. Nie ma bowiem powodów, dla których możnaby uznać, że zasądzone na rzecz powódki wynagrodzenie jest rażąco wygórowane. Jest to wyłącznie subiektywne przekonanie skarżącego, nie znajdujące oparcia w przeprowadzonych przez sąd dowodach. Tym samym apelacja strony pozwanej podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

Na koniec należy podnieść, że choć skarżący zakwestionował sposób zasądzenia odsetek za poszczególne miesięczne okresy, to jednak nie zgłosił w tym aspekcie żadnych formalnych zarzutów. Niemniej jednak i w tym przypadku nie było podstaw do podważenia prawidłowego rozstrzygnięcia sądu. Oczywiście rację ma skarżący, że wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy nie ma charakteru okresowego, lecz jest należnością jednorazową, ale ustalane jest z uwzględnieniem cen rynkowych w poszczególnych okresach, za które wynagrodzenie jest należne (zob. wyrok SN z dnia 10 stycznia 2002 r. II CKN 639/99, LEX nr 53135, wyrok SN z dnia 17 lutego 2005 r. I CK 563/04, nie publ.). W taki też sposób potraktował roszczenie powódki Sąd Okręgowy, zasądzając na jej rzecz kwotę 204.603,20zł za okres od 1 stycznia 2008 roku do 23 kwietnia 2013 roku. Ponieważ, jak wspomniano powyżej, G. Z. domagała się zasądzenia kwoty po 6.500zł miesięcznie (78.000zł rocznie) wraz z ustawowymi odsetkami, do dnia gdy linia energetyczna będzie powodowała utratę pożytków, zaś pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 24 marca 2009 roku wniósł o oddalenie powództwa, od dnia następnego, tj. od 25 marca 2009 roku pozostawał w opóźnieniu w płatności wynagrodzenia za okres od 1 sierpnia 2008 roku do marca 2009 roku (co do kwoty 25.661,75zł) a nadto sukcesywnie popadał w opóźnienie w płatności wynagrodzenia za każdy następujący kolejno miesiąc. Ponieważ w toku procesu powódka rozszerzyła powództwo za okres od 1 stycznia 2008 roku, tj. poprzedzający wniesienie pozwu, Sąd prawidłowo zasądził odsetki od rozszerzonego żądania od 16 maja 2012 roku, tj. od dnia zgłoszenia tego roszczenia pozwanemu.

Także apelacja powódki podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

Za nietrafne bowiem należało przede wszystkim uznać zarzuty dotyczące nierozpoznania przez Sąd Okręgowy istoty sprawy w zakresie odszkodowania, jak i nieodniesienia się do przepisów art. 405, art. 415 k.c. i art. 435 k.c. Skarżąca podniosła, że zasądzona jej rzecz kwota to jedynie wynagrodzenie jak za ustanowienie służebności, za obecność linii energetycznej i prowadzoną przez pozwanego działalność w postaci przesyłu energii elektrycznej, które odpowiada

tylko obligatoryjnej części wynagrodzenia, brak zaś uwzględnienia drugiego elementu jakim jest odszkodowanie za szkody poniesione przez powódkę za niemożność uzyskiwania pożytków. Tymczasem dopiero te dwa elementy odpowiadają „prawie” całemu czynszowi dzierżawnemu jaki powódka mogłaby uzyskać, gdyby nie działalność pozwanego.

Ustosunkowując się do powyższych zarzutów na wstępie należy zważyć, że Sąd I instancji zasadnie rozpoznawał żądanie powódki wyłącznie na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c. i 230 k.c. nie zaś na podstawie przepisów dotyczących czynów niedozwolonych. Ten kierunek wynikał jednoznacznie z rozważań natury jurydycznej Sądu Apelacyjnego, zaprezentowanych w uzasadnieniu kasatoryjnego wyroku z dnia 20 czerwca 2011 roku. Ponieważ wcześniej Sąd Okręgowy w Łodzi, oddalając między innymi powództwo w zakresie żądania zapłaty 6.500zł miesięcznie za okres od 31 lipca 2008 roku do 12 grudnia 2010 roku, w uzasadnieniu orzeczenia wyraził pogląd, że roszczenie powyższe stanowi zarówno żądanie wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości powódki, znajdujące podstawę prawną w przepisach art. 225 k.c. w zw. z art. 230 k.c., które podlega oddaleniu z powodu nie udowodnienia wysokości, jak i żądanie odszkodowania za pożytki, których powódka nie uzyskała na skutek istnienia na jej nieruchomości urządzeń energetycznych, znajdującego podstawę prawną w przepisie art. 415 k.c. które podlega oddaleniu z powodu przedawnienia, Sąd II instancji, rozpoznając apelację powódki, uznał, że właściwą podstawę dochodzenia przez nią roszczenia o zapłatę kwoty 6.500zł miesięcznie winy być przepisy prawa rzeczowego, nie zaś przepisy regulujące odpowiedzialność deliktową. Przywołując stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego stwierdził, że deliktem może być co najwyżej pierwotne, bezprawne wtargnięcie w uprawnienia właściciela, nie zaś bezprawne kontynuowanie władania rzeczą bez tytułu prawnego.

Prawidłowo zatem Sąd Okręgowy, ponownie rozpoznając sprawę, oceniał żądanie powódki wyłącznie w kontekście przepisów art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c. i art. 230 k.c. Słusznie przy tym wskazał, że kryteria ustalania wysokości wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości, oparte są na układzie odpowiednich cen rynkowych właściwych dla najmu lub dzierżawy gruntu, niemniej jednak powinny podlegać stosownej modyfikacji, tj. uwzględniać stopień ingerencji w treść prawa własności, wartość nieruchomości i w takim też kontekście należy oceniać spodziewane korzyści z uszczuplenia prawa własności. Przysługujące na mocy art. 224 § 2 i art. 225 k.c., od samoistnego posiadacza wynagrodzenie, nie jest naprawieniem szkody wyrządzonej właścicielowi, lecz wynagrodzeniem zapłaty za korzystanie z jego rzeczy, którą posiadacz musiałby uiścić właścicielowi, gdyby jego posiadanie oparte było na istniejącej podstawie prawnej, a więc tym co uzyskalby właściciel, gdy rzecz oddał w odpłatne korzystanie na podstawie ważnego stosunku prawnego. Tym samym tak wypłacone świadczenie nie jest odszkodowaniem, do którego miałyby zastosowanie przepisy prawa cywilnego regulujące wysokość lub zasady ustalania roszczeń odszkodowawczych. Rozwiązanie to oznacza, że wysokość świadczenia ustalana zostaje w oparciu o ceny występujące na rynku obrotu nieruchomościami za korzystanie z rzeczy określonego rodzaju. W tym zakresie miarodajną wartość dowodową posiadają w sprawach wiadomości specjalne wyrażane przez biegłych sądowych. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 lutego 2013 roku, sygn. akt I ACa 37/13, LEX nr 1344090). Również Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie I ACa 519/10, LEX nr 756639 przyjął, że zarówno powstanie roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, jak i wysokość wynagrodzenia nie zależą od tego, czy właściciel w rzeczywistości poniósł jakiś uszczerbek, a posiadacz uzyskał jakąś korzyść.

Jak jednak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały z dnia 8 września 2011 roku, sygn. II CZP 43/11, LEX nr 898222, wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy może realizować różne cele gospodarcze, w tym kompensować koszty, które właściciel poniósł przez to, że był np. zmuszony do korzystania z cudzej nieruchomości zamiast własnej albo utracił korzyści, jakie by uzyskał wynajmując lub wydzierżawiając rzecz. Trafne jest więc stanowisko, że wynagrodzenie za tzw. bezumowne korzystanie z rzeczy może spełniać cele odszkodowawcze. Należy dodać, że o jego wysokości decyduje wynagrodzenie rynkowe, jakie nieuprawniony posiadacz musiałby zapłacić za korzystanie z danego rodzaju rzeczy przez czas trwania tego władztwa, gdyby było ono oparte na tytule prawnym (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 1984 r., zasada prawna, III CZP 20/84, OSNCP 1984, nr 12, poz. 209 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1998 r., III CZP 62/97, OSNC 1998, nr 6, poz. 91 i z dnia 13 marca 2008 r., III CZP 3/08, OSNC 2009, nr 4, poz. 53).

W omawianej sprawie Sąd I instancji, ustalając wysokość należnego powódce wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jej nieruchomości, oparł się na wyliczeniach dokonanych przez biegłego sądowego A. Z. (2), które nie były kwestionowane przez powódkę. Nie było więc potrzeby odwoływania się do innych dowodów złożonych w toku sprawy przez powódkę, czy to dowodów z dokumentów prywatnych, czy urzędowych, jak np. opinii sporządzonej na potrzeby innej sprawy, rozpoznawanej w postępowaniu nieprocesowym. Brak w tej sytuacji dokonania oceny powyższych dowodów nie może być uznane za naruszenie art. 233 k.p.c. a jeśli nawet, to uchybienie powyższe nie miało żadnego wpływu na końcowe, prawidłowe rozstrzygnięcie sądu.

W ocenie Sądu II instancji uszczerbek powódki związany z korzystaniem z jej nieruchomości przez pozwanego w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu w zakresie utraconych pożytków rekompensowany jest właśnie w pełni wynagrodzeniem za bezumowne korzystanie, jakie przysługiwałoby powódce z tytułu najmu lub dzierżawy.

Taki też charakter ma zasądzona na rzecz powódki kwota. Wbrew jej sugestii nie jest to wynagrodzenie za samo ustanowienie służebności przesyłu, to bowiem regulują przepisy art. 305² k.c.

Z omówionych powyżej względów, za bezzasadne Sąd Apelacyjny uznał zarzuty dotyczące naruszenia przepisów art. 224 k.c., 225 k.c., 230 k.c., 305¹ k.c., 140 k.c.

Nie znalazł także podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Zważywszy na to, że powódka wygrała niniejszy proces jedynie w 45 %, zachodziły podstawy do stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, stosownie do dyspozycji art. 100 k.p.c. Domaganie się zastosowania przepisu art. 102 k.p.c. i nie obciążania powódki kosztami sądowymi nie znajduje uzasadnienia w realiach sprawy i ostatecznym jej wyniku. Odstępstwo czy to od ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.) czy zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów (art. 100 k.p.c.) na rzecz zasady słuszności (art. 102 k.p.c.) wymaga rozważenia wszystkich okoliczności sprawy i wskazania wypadku szczególnie uzasadnionego, ponieważ wyłączona została możliwość wszelkich uogólnień. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny, zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Jak przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 lutego 2010 roku, sygn. akt I Cz 112/10, LEX nr 564753 zwolnienie od kosztów sądowych nie może automatycznie pociągać za sobą konsekwencji w postaci przyjęcia, że zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony", pozwalający na zastosowanie art. 102 k.p.c.

W błędzie pozostaje skarżąca uznając, że skoro pozwana negowała w całości obowiązek płacenia na jej rzecz jakichkolwiek kwot wynagrodzenia, to ona winna być w całości obciążona kosztami sądowymi, w tym nieuiszczonymi wydatkami na biegłych sądowych. Nie uznając w całości powództwa oraz wnosząc o jego oddalenie pozwana realizowała swoje prawa procesowe, zaś to na powódcę, zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c. ciążył obowiązek udowodnienia wysokości swego roszczenia. Temu celowi służył dowód z opinii biegłego sądowego. To przecież powódka kwestionowała opinię biegłej E. R. (2) i to na jej wniosek Sąd dopuścił dowód z opinii innego biegłego. Z czynnościami tymi wiązały się stosowne koszty, które prawidłowo zostały rozliczone między obie strony, zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisu art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. - Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594).

Nie ma także racji apelująca, podważając wysokość ustalonej przez sąd opłaty od apelacji, skoro jej przedmiotem było nie tylko roszczenie o zapłatę kwoty po 6.500zł miesięcznie za okres od 1 stycznia 2008 roku do dnia 12 grudnia 2010 roku, ale i roszczenie o zapłatę kwoty 325.000zł, które dopiero po uchyleniu wyroku przez Sąd Apelacyjny zostało przekazane do odrębnego rozpoznania.

Nie może zmienić rozstrzygnięcia o kosztach procesu argument skarżącej odnośnie jej trudnej sytuacji materialnej, nie pozwalającej na sprostanie tak znacznej powinności finansowej. Po pierwsze pozwany zaskarżył wyrok jedynie częściowo, tj. ponad kwotę 76.900zł, a zatem w tym zakresie wyrok jest już prawomocny i stanowi tytuł wykonawczy, po drugie, jak wynika ze złożonego na rozprawie apelacyjnej przez pełnomocnika powoda pisma (...) z dnia 31

lipca 2013 roku, pozwany wypłacił powódce z powyższego wyroku łącznie kwotę 101.045,05zł. Oznacza to, że G. Z. dysponuje środkami pieniężnymi, które może przeznaczyć na pokrycie kosztów sądowych od oddalonej części powództwa.

Z tych wszystkich względów, należało orzec, jak w sentencji wyroku.